

Bellum Gallicum 1.1.1-4 'Inddelingen af *Gallia*'

Gallia est omnis divisa in partes tres, quarum unam incolunt Belgae, aliam Aquitani, tertiam qui ipsorum lingua Celtae, nostra Galli appellantur. Hi omnes lingua, institutis, legibus inter se differunt. Gallos ab Aquitanis Garumna flumen, a Belgis Matrona et Sequana dividit. Horum omnium fortissimi sunt Belgae, propterea quod a cultu atque humanitate provinciae longissime absunt, minimeque ad eos mercatores saepe comitant atque ea quae ad effeminandos animos pertinent important, proximique sunt Germanis, qui trans Rhenum incolunt, quibuscum continenter bellum gerunt. Qua de causa Helvetii quoque reliquos Gallos virtute praecedunt, quod fere cotidianis proeliis cum Germanis contendunt, cum aut suis finibus eos prohibent aut ipsi in eorum finibus bellum gerunt.

Bellum Gallicum 1.7 'Caesars indtræden'

Caesari cum id nuntiatum esset, eos per provinciam nostram iter facere conari, maturat ab urbe proficisci et quam maximis potest itineribus in Galliam ulteriorem contendit et ad Genavam pervenit. Provinciae toti quam maximum potest militum numerum imperat (erat omnino in Gallia ulteriore legio una), pontem, qui erat ad Genavam, iubet rescindi. Ubi de eius adventu Helvetii certiores facti sunt, legatos ad eum mittunt nobilissimos civitatis, cuius legationis Nammeius et Verucloetius principem locum obtinebant, qui dicerent sibi esse in animo sine ullo maleficio iter per provinciam facere, propterea quod aliud iter haberent nullum: rogare ut eius voluntate id sibi facere liceat. Caesar, quod memoria tenebat L. Cassium consulem occisum exercitumque eius ab Helvetiis pulsum et sub iugum missum, concedendum non putabat; neque homines inimico animo, data facultate per provinciam itineris faciendi, temperaturos ab iniuria et maleficio existimabat. Tamen, ut spatium intercedere posset dum milites quos imperaverat convenirent, legatis respondit diem se ad deliberandum sumpturum: si quid vellent, ad Id. April. reverterentur.

Bellum Gallicum 1.11 'Årsagen til krigen'

Helvetii iam per angustias et fines Sequanorum suas copias traduxerant et in Haeduorum fines pervenerant eorumque agros populabantur. Haedui, cum se suaque ab iis defendere non possent, legatos ad Caesarem mittunt rogatum auxilium: ita se omni tempore de populo Romano meritos esse ut paene in conspectu exercitus nostri agri vastari, liberi eorum in servitatem abduci, oppida expugnari non debuerint. Eodem tempore quo Haedui Ambarri, necessarii et consanguinei Haeduorum, Caesarem certiore faciant sese depopulatis agris non facile ab oppidis vim hostium prohibere. Item Allobroges, qui trans Rhodanum vicos possessionesque habebant, fuga se ad Caesarem recipiunt et demonstrant sibi praeter agri solum nihil esse reliqui. Quibus rebus adductus Caesar non expectandum sibi statuit dum, omnibus, fortunis sociorum consumptis, in Santonos Helvetii pervenirent.

Bellum Gallicum 1.34-36 'Ariovistus'

[34] Quam ob rem placuit ei ut ad Ariovistum legatos mitteret, qui ab eo postularent uti aliquem locum medium utrisque conloquio deligeret: velle sese de re publica et summis utriusque rebus cum eo agere. Ei legationi Ariovistus respondit: si quid ipsi a Caesare opus esset, sese ad eum venturum fuisse; si quid ille se velit, illum ad se venire oportere. Praeterea se neque sine exercitu in eas partes Galliae venire audere quas Caesar possideret, neque exercitum sine magno commeatu atque molimento in unum locum contrahere posse. Sibi autem mirum videri quid in sua Gallia, quam bello vicisset, aut Caesari aut omnino populo Romano negotii esset.

[35] His responsis ad Caesarem relatis, iterum ad eum Caesar legatos cum his mandatis mittit: quoniam tanto suo populi que Romani beneficio adfectus, cum in consulatu suo rexatque amicus a senatu appellatus esset, hanc sibi populo que Romano gratiam referret ut in conloquium venire invitatus gravaretur neque de communi re dicendum sibi et cognoscendum putaret, haec esse quae ab eo postularet: primum ne quam multitudinem hominum amplius trans Rhenum in Galliam traduceret; deinde obsides quos haberet ab Haeduis redderet Sequanisque permetteret ut quos illi haberent voluntate eius reddere illis liceret; neve Haeduos iniuria laceret neve his sociisque eorum bellum inferret. Si [id] ita fecisset, sibi populo que Romano perpetuam gratiam atque amicitiam cum eo futuram; si non impetraret, sese, quoniam M. Messala, M. Pisone consulibus senatus censuisset uti quicumque Galliam provinciam obtineret, quod commodo rei publicae facere posset, Haeduos ceterosque amicos populi Romani defenderet, se Haeduorum iniurias non neglecturum.

[36] Ad haec Ariovistus respondit: ius esse belli ut qui vicissent iis quos vicissent 1 quem ad modum vellent imperarent. Item populum Romanum victis non ad alterius praescriptum, sed ad suum arbitrium imperare consuesse. Si ipse populo Romano non praescriberet quem ad modum suo iure uteretur, non oportere se a populo Romano in suo iure impediri. Haeduos sibi, quoniam belli fortunam temptassent et armis congressi ac superati essent, stipendiarios esse factos. Magnam Caesarem iniuriam facere, qui suo adventu vectigalia sibi deteriora faceret. Haeduis se obsides redditurum non esse neque his neque eorum sociis iniuria bellum inlaturum, si in eo manerent quod convenisset stipendiumque quotannis penderent; si id non fecissent, longe iis fratrum nomen populi Romani afuturum. Quod sibi Caesar denuntiaret se Haeduorum iniurias non neglecturum, neminem secum sine sua pernicie contendisse. Cum vellet, congregaretur: intellecturum quid invicti Germani, exercitatissimi in armis, qui inter annos XIII tectum non subissent, virtute possent.

Bellum Gallicum 2.19.6-22.2 'Bagholdsangreb'

[19] ...Ubi prima impedimenta nostri exercitus ab iis qui in silvis abditi latebant visa sunt, quod tempus inter eos committendi proelii convenerat, ut intra silvas aciem ordinesque constituerant atque ipsi sese confirmaverant, subito omnibus copiis provolaverunt impetumque in nostros equites fecerunt. His facile pulsus ac proturbatis, incredibili celeritate ad flumen decucurrerunt, ut paene uno tempore et ad silvas et in flumine et iam in manibus nostris hostes viderentur. Eadem autem celeritate adverso colle ad nostra castra atque eos qui in opere occupati erant contenderunt.

[20] Caesari omnia uno tempore erant agenda: vexillum proponendum, quod erat insigne, cum ad arma concurrere oporteret; signum tuba dandum; ab opere revocandi milites; qui paulo longius aggeris petendi causa processerant arcessendi; acies instruenda; milites cohortandi; signum dandum. Quarum rerum magnam partem temporis brevitatis et incursus hostium impediēbat. His difficultatibus duae res erant subsidio, scientia atque usus militum, quod superioribus proeliis exercitati quid fieri oporteret non minus commode ipsi sibi praescribere quam ab aliis doceri poterant, et quod ab opere singulisque legionibus singulos legatos Caesar discedere nisi munitis castris vetuerat. Hi propter propinquitatem et celeritatem hostium nihil iam Caesaris imperium expectabant, sed per se quae videbantur administrabant.

[21] Caesar, necessariis rebus imperatis, ad cohortandos milites, quam in partem fors obtulit, decucurrit et ad legionem decimam devenit. Milites non longiore oratione cohortatus quam uti suae pristinae virtutis memoriam retinerent neu perturbarentur animo hostiumque impetum fortiter sustinerent. Quod non longius hostes aberant quam quo telum adigi posset, proelii committendi signum dedit. Atque in alteram item cohortandi causa profectus pugnantibus occurrit. Temporis tanta fuit exiguitas hostiumque tam paratus ad dimicandum animus ut non modo ad insignia accommodanda sed etiam ad galeas induendas scutisque tegiment adtrahenda tempus defuerit. Quam quisque ab opere in partem casu devenit quaeque prima signa conspexit, ad haec constitit, ne inquaerendis suis pugnandi tempus dimitteret.

[22] Instructo exercitu magis ut loci natura deiectusque collis et necessitas temporis quam ut rei militaris ratio atque ordo postulabat, cum diversae legiones aliae alia in parte hostibus resisterent saepibusque densissimis, utante demonstravimus, interiectis prospectus impediretur, neque certa subsidia conlocari neque quid in quaque parte opus esset provideri neque ab uno omnia imperia administrari poterant. Itaque in tanta rerum iniquitate fortunae quoque eventus varii sequebantur.

Bellum Gallicum 5.27 'Ambiorix'

Mittitur ad eos conloquendi causa Gaius Arpincius, eques Romanus, familiaris Quinti Titurii, et Quintus Iunius ex Hispania quidam, qui iam ante missu Caesaris ad Ambiorigem ventitare consuerat. Apud quos Ambiorix ad hunc modum locutus est: Sese pro Caesaris in se beneficiis plurimum ei confiteri debere, quod eius opera stipendio liberatus esset, quod Atuaticis, finitimis suis, pendere consuesset, quodque ei et filius et fratris filius ab Caesare remissi essent, quos Aduatuci obsidum numero missos apud se in servitute et catenis tenuissent. Neque id, quod fecerit de oppugnatione castrorum, aut iudicio aut voluntate sua fecisse, sed coactum civitatis, suaque esse eiusmodi imperia, ut non minus haberet iuris in se multitudo quam ipse in multitudinem. Civitati porro hanc fuisse belli causam, quod repentinae Gallorum coniurationi resistere non potuerit. Id se facile ex humilitate sua probare posse, quod non adeo sit imperitus rerum ut suis copiis populum Romanum superari posse confidat. Sed esse Galliae commune consilium: omnibus hibernis Caesaris oppugnandis hunc esse dictum diem, ne qua legio alterae legioni subsidio venire posset. Non facile Gallos Gallis negare potuisse, praesertim cum de recuperanda communi libertate consilium initum videretur. Quibus quoniam pro pietate satisfecerit, habere nunc se rationem officii pro beneficiis Caesaris; monere, orare Titurium pro hospitio, ut suae ac militum saluti consulat. Magnam Germanorum manum conductam Rhenum transisse; hanc adfore biduo. Ipsorum esse consilium, velint ne priusquam finitimi sentiant eductos ex hibernis milites aut ad Ciceronem aut ad Labienum deducere, quorum alter milia passuum circiter quinquaginta, alter paulo amplius ab eis absit. Illud se polliceri et iure iurando confirmare tutum iter per fines daturum. Quod cumfaciat, et civitati sese consulere, quod hibernis levetur, et Caesari pro eius meritis gratiam referre. Hac oratione habita discedit Ambiorix.

Bellum Gallicum 5.44 'Pullo og Vorenius'

Erant in ea legione fortissimi viri, centuriones, qui primis ordinibus appropinquarent, Titus Pullo et Lucius Vorenius. Hi perpetuas inter se controversias habebant, quinam anteferretur, omnibusque annis de locis summis simultatibus contendebant. Ex his Pullo, cum acerrime ad munitiones pugnaretur, "Quid dubitas," inquit, "Vorene? aut quem locum tuae probandae virtutis exspectas? hic dies de nostris controversiis iudicabit." Haec cum dixisset, procedit extra munitiones quaque pars hostium confertissima est visa irrumpit. Ne Vorenius quidem tum sese vallo continet, sed omnium veritus existimationem subsequitur. Mediocri spatio relicto Pullo pilum in hostes immittit atque unum ex multitudine procurrentem traicit; quo percusso et exanimato hunc scutis protegunt, in hostem tela universi coniciunt neque dant regrediendi facultatem. Transfigitur scutum Pulloni et verutum in balteo defigitur. Avertit hic casus vaginam et gladium educere conanti dextram moratur manum, impeditumque hostes circumstant. Succurrit inimicus illi Vorenius et laboranti subvenit. Ad hunc se confestim a Pullone omnis multitudo convertit: illum veruto arbitrantur occisum. Gladio cominus rem gerit Vorenius atque uno interfecto reliquos paulum propellit; dum cupidius instat, in locum deiectus inferiorem concidit. Huic rursus circumvento fert subsidium Pullo, atque ambo incolumes compluribus interfectis summa cum laude sese intra munitiones recipiunt. Sic fortuna in contentione et certamine utrumque versavit, ut alter alteri inimicus auxilio salutique esset, neque diiudicari posset, uter utri virtute anteferendus videretur.

Bellum Gallicum 6.13-14 'Druiderne'

In omni Gallia eorum hominum, qui aliquo sunt numero atque honore, genera sunt duo. Nam plebes paene servorum habetur loco, quae nihil audet per se, nullo adhibetur consilio. Plerique, cum aut aere alieno aut magnitudine tributorum aut iniuria potentiorum premuntur, sese in servitatem dicant nobilibus: in hos eadem omnia sunt iura, quae dominis in servos. Sed de his duobus generibus alterum est druidum, alterum equitum. Illi rebus divinis intersunt, sacrificia publica ac privata procurant, religiones interpretantur: ad hos magnus adolescentium numerus disciplinae causa concurrat, magnoque hi sunt apud eos honore. Nam fere de omnibus controversiis publicis privatisque constituunt, et, si quod est admissum facinus, si caedes facta, si de hereditate, de finibus controversia est, idem decernunt, praemia poenasque constituunt. Si qui aut privatus aut populus eorum decreto non stetit, sacrificiis interdicunt. Haec poena apud eos est gravissima. Quibus ita est interdictum, hi numero impiorum ac sceleratorum habentur, his omnes decedunt, aditum sermonemque defugiunt, ne quid ex contagione incommodi accipiant, neque his petentibus ius redditur neque honos ullus communicatur. His autem omnibus druidibus praest unus, qui summam inter eos habet auctoritatem. Hoc mortuo aut si qui ex reliquis excellit dignitate succedit, aut, si sunt plures pares, suffragio druidum, nonnumquam etiam armis de principatu contendunt. Hi certo anni tempore in finibus Carnutum, quae regio totius Galliae media habetur, considunt in loco consecrato. Huc omnes undique, qui controversias habent, conveniunt eorumque decretis iudiciisque parent. Disciplina in Britannia reperta atque inde in Galliam translata esse existimatur, et nunc, qui diligentius eam rem cognoscere volunt, plerumque illo discendi causa proficiscuntur.

[14] Druides a bello abesse consueverunt neque tributa una cum reliquis pendunt; militiae vacationem omniumque rerum habent immunitatem. Tantis excitati praemiis et sua sponte multi in disciplinam conveniunt et a parentibus propinquisque mittuntur. Magnum ibi numerum versuum ediscere dicuntur. Itaque annos nonnulli vicanos in disciplina permanent. Neque fas esse existimant ea litteris mandare, cum in reliquis fere rebus, publicis privatisque rationibus Graecis litteris utantur. Id mihi duabus de causis instituisse videntur, quod neque in vulgum disciplinam efferri velint neque eos, qui discunt, litteris confisos minus memoriae studere: quod fere plerisque accidit, ut praesidio litterarum diligentiam in perdiscendo ac memoriam remittant. In primis hoc volunt persuadere, non interire animas, sed ab aliis post mortem transire ad alios, atque hoc maxime ad virtutem excitari putant metu mortis neglecto. Multa praeterea de sideribus atque eorum motu, de mundi ac terrarum magnitudine, de rerum natura, de deorum immortalium vi ac potestate disputant et iuventuti tradunt.

Bellum Gallicum 6.16 'Menneskeofringer'

Natio est omnis Gallorum admodum dedita religionibus, atque ob eam causam, 1qui sunt adfecti gravioribus morbis quique in proeliis periculisque versantur, aut pro victimis homines immolant aut se immolatuos vovent administrisque ad ea sacrificia druidibus utuntur, quod, pro vita hominis nisi hominis vita reddatur, non posse deorum immortalium numen placari arbitrantur, publiceque eiusdem generis habent instituta sacrificia. Alii immani magnitudine simulacra habent, quorum contexta viminibus membravi vis hominibus complent; quibus succensis circumventi flamma exanimantur homines. Supplicia eorum qui in furto aut in latrocinio aut aliqua noxia sint comprehensi gratiora dis immortalibus esse arbitrantur; sed, cum eius generis copia defecit, etiam ad innocentium supplicia descendunt.

Bellum Gallicum 6.21 'Germanerne'

Germani multum ab hac consuetudine differunt. Nam neque druides habent, qui rebus divinis praesint, neque sacrificiis student. Deorum numero eos solos ducunt, quos cernunt et quorum aperte opibus iuvantur, Solem et Vulcanum et Lunam, reliquos ne fama quidem acceperunt. Vita omnis in venationibus atque in studiis rei militaris consistit: ab parvulis labori ac duritiae student. Qui diutissime impuberes permanserunt, maximam inter suos ferunt laudem: hoc ali staturam, ali vires nervosque confirmari putant. Intra annum vero vicesimum feminae notitiam habuisse in turpissimis habent rebus; cuius rei nulla est occultatio, quod et promiscue in fluminibus perluuntur et pellibus aut parvis renonum tegimentis utuntur magna corporis parte nuda.

Suetonius *Vita Divi Iulii* 6 'Tale til sin tante Iulia'

Amitae meae Iuliae maternum genus ab regibus ortum, paternum cum diis immortalibus coniunctum est. Nam ab Anco Marcio sunt Marcii Reges, quo nomine fuit mater; a Venere Iulii, cuius gentis familia est nostra. Est ergo in genere et sanctitas regum, qui plurimum inter homines pollent, et caerimonia deorum, quorum ipsi in potestate sunt reges.' In Corneliae autem locum Pompeiam duxit Quinti Pompei filiam, L. Sullae nepotem; cum qua deinde divortium fecit adulteratam opinatus a Publio Clodio, quem inter publicas caerimonias penetrasse ad eam muliebri veste tam constans fama erat, ut senatus quaestionem de pollutis sacris decreverit.

Suetonius *Vita Terentii* 7 'Terents, den romerske Menander'

Tu quoque, tu in summis, o dimidiate Menander,

Poneris, et merito, puri sermonis amator.

Lenibus atque utinam scriptis adiuncta foret vis,

Comica ut aequato virtus polleret honore

Cum Graecis neve hac despectus parte iaceres!

Unum hoc maceror ac doleo tibi desse, Terenti.

***Bellum Gallicum* 1.1.1-4 'Inddelingen af *Gallia*'**

alius adj anden

appello vb1 kalder

Aquitanus adj fra Aquitanien

Belgae m1

Celtae m1 kelter

differo [distuli, dilatatum] vb3 deler, adskiller

divido [divisi, divisus] vb3 deler

Gallia f1

hic, haec, hoc dem pron denne

in præp m akk/abl til / i

incolo [includi, -] vb3 opdyrker, bebor

insituo [institui, institutus] vb3 opbygger, uddanner, etablerer

inter præp m akk mellem

ipse, ipsa, ipsum pron selv

lex [leg] f3 lov

lingua f1 tunge, sprog

noster, nostra, nostrum pos pron vor

omnis adj alle, hel

pars [part-] f3 del

qui, quae, quod rel pron som / der

se refl pron sig

tertius adj tredje

tres num tre

unus num en fungerer som et adjektiv

***Bellum Gallicum* 1.7 'Caesars indtræden'**

a / ab præp m abl fra

ad præp m akk hen til, til

adventus m4 ankomst

animus m2 sind

Caesar m3

Cassius m2

certus adj sikker

concedo [-cessi, -cessus] vb3 forlader, indrømmer tillader

conor vb1 dep forsøger

consul m3 konsul

contendo[-tendi, -tentus] vb3 marcherer, kæmper

cum præp m abl / konj med / se

de præp m abl fra, om

delibero vb1 overvejer, betænker

dico [dixi, dictus] vb3 siger

dies m/f5 dag

do [dedi, datus] vb1 giver

dum konj medens, så længe, indtil

et konj og

exercitus m4 hær

existimo vb1 mener, vurderer

facio [feci, factus] vb3 gør

facultas [facultat-] f3 mulighed

Gallia f1

Genava f1

habeo [habui, habitus] vb2 har

Helvetius adj

homo [homin-] m3 menneske

impero vb1 befaler

impero vb1 kommanderer

in præp med akk/abl ind i (til) / inde i (i)

inimicus adj fjendtlig

iniuria f1 uret

intercedo [-cessi, -cessus] vb3 går imellem

is ea id pron

iter [itiner-] n3 vej, rute

iubeo [iussi, iussus] vb2 beordrer

iugum n2 åg

legatio [legation-] f3 gesandtskab (diplomati)

legatus m2 diplomatisk udsending ('ambassadør' gerne en underofficer)

legio [legion-] f3 legion

licet [licuit, licitum] upers vb det er tilladt

locus m2 sted, placering

Lucius m2

magnus maior maximus adj stor...

maleficium n2 skade

maturō vb1 haster, skynder

memoria f1 hukommelse, erindring

miles [milit-] m3 soldat i pl infanteri

mitto [misi, missus] vb3 sender

Nammeius m2

nobilis adj kendt

non adv ikke

noster

nullus indef pron ingen

numerus m2 tal, antal

nuntio vb1 meddeler

occido [occidi, occasus] vb3 dræber

omnino adv ganske

pello [pepuli, pulsus] vb3 slår

per præp med akk gennem

pervenio [-veni, -ventus] vb4 ankommer

pons [pont] m3 bro

possum vb

princeps [princip-] adj prominent som subst leder, anfører

proficiscor vb3 dep rejser

propterea quod konj fordi

provincia f1 provins

puto vb1 tror, mener

quam adv hvor

qui quae quod rel pron

rescindo [-scidi, -scisus] vb3 skærer væk

respondo [responsi, sponsus] vb3 svarer

revertor [reverti, reversus] vb3 vender tilbage

rogo vb1 spørger

sine præp m abl uden

spatium n2 mellemrum

sub præp m akk under

sumo [sumpsi, sumptus] vb3 tager væk, forbruger

tamen adv dog

tempto vb1 forsøger

teneo [tenui, tentus] vb2 holder, har, besidder

totus adj hel

ubi adv hvor

ullus indef pron nogen

ultra adv på den anden side

unus adj en

ut kon for at, sådan at, som

Veruloetius m2

volo [volui, -] vil

voluntas [voluntat-] f3 vilje

***Bellum Gallicum* 1.11 'Årsagen til krigen'**

-que kon og

abduco [-duxi, -ductus] vb3 fører væk

ager m2 mark, land

Allobroges m3

Ambarri m2

angustius adj snæver

auxilium n2 hjælp

Caesar m3

certus adj sikker

consanguineus adj af samme blod

conspectus m4 syn, åsyn

consumo [-sumpsi, -sumptus] vb3 forbruger

copia f1 tropper

debeo [debui, debitus] vb2 bør

defendo [defendi, defensus] vb3 forsvarer

demonstro vb1 udpeger, viser

depopulo vb1 dep affolker

exercitus m4 hær

expugno vb1 bekæmper

exspecto vb1 forventer

facilis adj let

facio [feci, factus] vb3 gør

finis f3 grænse

fortuna f1 held

fuga f1 flugt

habeo [habui, habitus] vb2 har

Haeduus adj

hostis m/f3 fjende

iam adv allerede

legatus m2 diplomatisk udsending ('ambassadør' gerne en underofficer)

liberi m2 børn

meritum n2 merit, fortjeneste
mitto [misi, missus] vb3 sender
necessarius adj nødvendig
omnis adj al
oppidum n2 landsby
paene adv næsten
pervenio [-veni, -ventus] vb4 når til
populor vb1 dep hærger
populus m2 folk
possessio [possession-] f3 besiddelse
possum vb kan
praeter præp m akk ud over
prohibeo [-hibui, hibitus] forhindrer
recipio [-cepi, -ceptus] vb3 modtager
res f5 sag
Rhodanus m2 Rhone
rogo vb1 spørger
Romanus adj
Santoni m2
Sequanus adj
servitus [servitut-] f3 slaveri
socius m2 allieret
solum n2 jord
statuo [statui, statutus] vb3 placerer, beslutter
suus pos pron sin
tempus [tempor-] n2 tid
traduco [-dixi, -ductus] vb3 fører over
vasto vb1 hærger
vicus m2 nabo
vis f3 kraft, magt

***Bellum Gallicum* 1.34-36 'Ariovistus'**

absum vb er væk, er fjern

adficio [-feci, fectus] vb3 påvirker

adventus m4 ankomst

ago [egi, actus] vb3 leder, driver

alter adj den ene af to

amicitia f1 venskab

amicus m2 ven

ample adv mere, yderligere

annus m2 år

arbitrium n2 vilje

Ariovistus m2

arma n2 våben

bellum n2 krig

beneficium n2 venlighed

censeo [censui, census] vb3 tror, foreslår, beslutter

ceterus pron den anden

cognosco [-novi, -nitus] vb3 lærer, undersøger, ved

commeatus m4 passage, transport

commodus adj tilfredstillende

communis adj fælles

congregior [-gressus] vb3 dep møder (i kamp)

congregior [congressus] vb3 dep møder (i kamp)

conloquium n2 samtale

consuesco [-suevi, -suetus] vb3 bliver vant med

consul m3 konsul

consulatus m4 konsulat

contendo[-tendi, -tentus] vb3 marcherer, kæmper

contraho [-traxi, -tractus] vb3 trækker sammen

convenio [-veni, -ventus] vb4 kommer sammen, samles

defendo [defendi, defensus] vb3 forsvarer

deinde adv dernæst

deligo [-legi, -lectus] vb3 udvælger
denuntio vb1 annoncerer, truer
deterior adj komp værre
dico [dixi, dictus] vb3 siger
exercitatus adj trænet
exercitus m4 hær
facio [feci, factus] vb3 gør
fraternus adj broderlig
Gallia f1
Germanus adj
gratia f1 tak
gravor vb1 dep er uvillig
habeo [habui, habitus] vb2 har
Haedus adj
homo [homin-] m3 menneske
impedio [impedivi, impeditus] vb4 forsinker
impetro vb1 beder om, opnår
infero [-tuli, -latus] vb3 påfører
iniuria f1 uret
intellego [intellexi, intellectus] vb3 forstår
invictus adj ubesejret
item adv ligeså
ius [iur-] n3 ret(færd)
laccio [laccessivi, laccessitus] vb3 angriber
legatus m2 diplomatisk udsending ('ambassadør' gerne en underofficer)
licet [licuit,-] upers vb det er tilladt
locus m2 sted
longe adv langt
magnus adj stor
mando vb1 betror
maneo [mansi, mansus] vb3 forbliver
medius adj midt

Messala m2 Marcus Valerius Messala konsul 61 f.Kr.

mirus adj forunderlig

mitto [misi, missus] vb3 sender

modus m2 måde

molimentum n2 anstrengelse

multitudo [multitudin-] f3 mængde

neglego [-lexi, -lectus] vb3 negligerer

negotium n2 arbejde

nemo [nemin.] pron ingen

neve konj og ikke

nomen [nomin-] n3 navn

ob præp m akk på grund af, *quam ob rem* af den grund, derfor

obses [obsid-] m/f gidsel

obtineo [-tinui, -tentus] vb2 holder, besidder

omnino adv ganske

oportet upers vb det er nødvendigt

pars [part-] f3 del

pendo pependi, pensus vb3 vejer, betaler

permitto [-misi, -missus] vb3 overgiver, betror, tillader

pernicies f5 undergang

perpetuus adj evig

Piso [Pison-] m3 Marcus Pupius Piso konsul 61 f.Kr.

placeo [placui, placitus] vb2 behager

populus m2 folk

possum vb kan

postulo vb1 kræver

praescribo [-scripsi, scriptus] vb3 foreskriver

praeterea adv desuden

provincia f1 provins

puto vb1 mener, tror

quicumque pron hvemend

quoniam konj siden

quotannis adv årlig
reddo [-didi, -ditus] vb3 giver tilbage
refero [-tuli, -latus] vb3 bærer tilbage
respondeo [-sponsi, sponsus] vb2 svarer
rex [reg-] m3 konge
Rhenus m2 Rinen
Romanus adj
senatus m4 senat
Sequanus adj
sine præp m abl uden
socius m2 allieret
stipendarius adj lejesoldat
stipendium n2 løn
subeo vb går ind under
supero vb1 overvinder
tantus adj så stor
tectum n2 tag, hus
tempto vb1 forsøger
traduco [-duxi, -ductus] vb3 fører over
uterque pron begge
utor [usus] vb3 dep bruger
vectigal n2 told, afgift
venio [veni, ventus] vb4 kommer
video [vidi, visus] vb2 ser
vinco [vici, victus] vb3 besjrer
virtus [virtut-] f3 mod
voluntas [voluntat-] f3 vilje

***Bellum Gallicum* 2.19.6-22.2 'Bagholdsangreb'**

abdo [-didi, -ditus] vb3 fjerner

absum [abfui, -] vb er væk

accommodo vb1 tilpasser

acies f5 slaglinje

adigo [adegi, adactus] vb3 driver med magt, tvinger, flytter

administro vb1 tjener, guider, administrerer

adversus adj modsat

agger m3 vold (til forsvar)

ago [egi, actus] vb3 leder, driver, gør

animus m2 sind

arma n2 våben

brevitas [brevitat-] f3 korthed

Caesar m3

castra n2 lejr

casus m5 tilfælde, skæbne

causa f1 årsag, grund

celeritas [celeritat-] f3 hurtighed

celeritas [celeritat-] f3 hurtighed

certus adj sikker

cohortor [cohortatus] dep vb1 opmuntrer

collis m3 høj

committo [-misi, -missus] vb3 tillader, slutter sig til

commode adv let, bekvemt

concurro [-curri, -cursus] vb3 løbe sammen, haster

confirmo vb1 bekræfter

conloco vb1 samler

conspicio [-spexi, -spectus] vb3 observerer

constituo [-stitui, -stitutus] vb3 beslutter, fastsætter

consto [-steti, -status] vb3 står fast

contendo [-tendi, -tentus] vb3 marcherer, kæmper

convenio [-veni, -ventus] vb3 kommer sammen

copia f1 forsyning, tropper
decimus adj tiende
decurro [decucurri, decursus] vb3 løber ned
deicio [-ieci, -iectus] vb3 kaster ned, dræber
demonstro vb1 udpeger, viser
densus adj tæt
desum [defui, -] mangler
detraho [-traxi, -tractus] vb3 trækker væk / tilbage
devenio [-veni, -ventus] vb4 kommer (ned)
difficultas [difficultat-] f3 besværlighed
dimico vb1 kæmper
dimitto [-misi, -missus] vb3 sender væk
discedo [cessi, cessus] vb3 drager væk, trækker sig tilbage
diversus adj forskellige
do [dedi, datus] vb1 giver
doceo [docui, doctus] vb2 underviser
duo kardinal tal / adj to
eques [equit-] m3 rytter, i pl rytteri
eventus m4 udfald
exercitatus adj veltrænet, veluddannet
exiguitas [exiguitat-] f3 sparsom, magerhed
exspecto vb1 forventer
facilis adj let
facio [feci, factus] vb3 gør
fio [factus] vb bliver, gøres
flumen n3 flod
fors [fort-] f3 tilfælde
fortiter adv modigt
fortuna f1 lykke, chance, skæbne
galea f1 læder hjelm
hostis m/f3 fjende
impedimentum n2 forhindring

impedio [impedivi, impeditus] vb4 forsinker
imperium n2 magtbeføjelse
impero vb1 befaler, kommanderer
impetus m4 indfald
incredibilis adj utrolig
incursus m4 indfald
induo[-dui, -dutus] vb3 tager på
iniquitas [iniquitat-] f3 ulighed
insignis adj bemærkelsesværdig som sub tegn
instruo [instruxi, instructus] vb3 bygger op, instruerer
intericio [-ieci, -iectus] vb3 kaster imellem
intra præp m akk inden for
lateo [latui, -] vb2 skjuler, er skjult
legatus m2 diplomatisk udsending ('ambassadør' gerne en underofficer)
legio [legion-] f3 legion
locus m2 sted, placering
longe adv langt væk
magis adv mere
magnus adj stor
manus f4 hånd
memoria f1 hukommelse, erindring
miles [milit-] m3 soldat i pl infanteri
militaris adj militær-
minus adj mindre
munio [miniui, munitus] vb4 forsvarer (med vold)
natura f1 natur, besaffenhed
necessarius adj nødvendig
necessitas [necessitat-] f3 nødvendighed
nihil indecl n intet
occupo vb1 besætter
occurro [-curri, -cursus] vb3 løber sammen, møder, sker
offero [obtuli, ablatus] vb3 bringer frem, giver, tilbyder

oportet [oportuit] upers vb det er nødvendigt
opus [oper-] n3 arbejde
oratio [oration-] f3 tale
ordo [ordin-] f3 række, orden
paro vb1 forbereder
pars [part-] f3 del
paulo adv lidt
pello [pepuli, pulsus] vb3 slår
pertubo vb1 forstyrrer
peto [petiui, petitus] vb3 søger, angriber
possum vb kan
postulo vb1 kræver
praescribo [-scripsi, scriptus] vb3 foreskriver
pristinus adj tidligere, originale
procedo [-cessi, -cessus] vb3 går fremad, rykker frem, avancerer
proelium n2 slag
proficiscor [profectus] dep vb3 rejser væk
propinquitat [propinquitat-] f3 nærhed
propono [-posui, -positus] stiller frem, foreslår
prospectus m4 syn, udsigt
proturbo vb1 bringer i uorden
provideo [-visi, -visus] vb2 forudser
provolo vb1 flyver frem, skynder sig, haster
pugno vb1 kæmper
quaero [quaesiui, quaesitus] vb3 spørger, søger
ratio [ration-] f3 plan, måde, fornuft
res f5 sag
resisto [-stiti, -] vb3 stor tilbage, forbliver, modstår
retineo [retinui, retinitus] vb2 holder tilbage
revoco vb1 kalder tilbage
saepes f3 buskads
scientia f1 viden

scutum n2 skjold
sequor [secutus] dep vb3 følger
signum n2 tegn, signal
silva f1 skov
singuli adj enkelvis, separat, enhver
subito adv pludselig
subsidium n2 hjælp, understøttelse
superior adj højere
sustineo [sustinui, sustinitus] vb2 opretholder, holder tilbage
tantus adj så stor
tegimentum n2 dække, beskyttelse
telum n2 spyd
tempus [tempor-] n2 tid
tuba f1 trumpet
usus m4 brug
varius adj varieret
veto [vetui, vetitus] vb1 forbyder
vexillum n2 standard, banner, flag
video [visi, visus] vb2 ser
virtus [virtut-] f3 mod

Bellum Gallicum 5.27 'Ambiorix'

absum [abfui, -] vb er væk
adeo adv så (meget)
adsum [adfui, -] vb er tilstede
alter adj den ene af to
Ambiorix [Ambiorig-] Eburonernes konge
amplius adv yderligere
Arpineus m2 Gaius Arpineus, officer fra ridderstanden
Atuatuci m2
bellum n2 krig
beneficium n2 tjeneste, venlighed

biduum n2 to døgn

castra n2 lejr

catena f1 kæde

causa f1 årsag, grund

Cicero [Ciceron-] m3 enten Marcus Tullius Cicero (konsul år 63 f.Kr.) eller Quintus Tullius Cicero (prætor år 62 f.Kr.)

circiter adv i omegnen af, omkring

civitas [civitat-] f3 borgerskab, (by)stat

coactus m4 tvang

communis adj fælles

conduco [-duxi, -ductus] vb3 fører sammen, samler

confido [confisus] semdep vb3 tror på

confirmo vb1 bekræfter

confiteor [confessus] dep vb2 bekender

coniuratio [coniuration-] f3 sammensværgelse

conloquor [-loctus] dep vb3 samtaler, konverserer

consilium n2 råd (forsamling)

consuesco [-suevi, -suetus] vb3 bliver vant med

consulo [consului, consultus] vb3 tager råd, rådfører, overvejer

copia f1 forsyning, tropper

debeo [debui, debitus] vb2 bør

deduco [-duxi, -ductus] vb3 leder væk, trækker tilbage

dico [dixi, dictus] vb3 siger

dies m/f5 dag

discedo [cessi, cessus] vb3 drager vær, trækker sig tilbage

do [dedi, datus] vb1 giver

educio [-duxi, -ductus] vb3 fører ud, trækker (sværd)

eiusmodi adj af en sådan slags

eques [equit-] m3 rytter, medlem af ridderstanden

facilis adj let

facio [feci, factus] vb3 gør

familiaris adj personlig, privat som sub ven

filius m2 søn

finitimus adj grænsende til

frater [fratr-] m3 bror

Gallia f1

Gallus adj galler

Germani m2 germanerne

gratia f1 tak

habeo [habui, habitus] vb2 har

hibernus adj vinter-

hospitium n2 gæstevenskab

humilitas [humilitat-] f3 beskedenhed, svaghed

imperitus adj utrænet, uerfaren

imperium n2 magtområde

ineo [iniui, initus] vb går ind i, træder ind

iter [itiner-] n3 vej, rute

iudicium n2 dom

Iunius m2 Quintus Iunius, spanier i Caesars tjeneste

iuro vb1 sværger

ius [iur-] n3 ret(færd)

Labienus m2 Titus Atius Labienus, en af Caesars højest betroet officerer, der tog Pompeius' side i borgerkrigen

legio [legion-] f3 legion

levo vb1 letter, afløser

libero vb1 befrier

loquor [locutus] dep vb3 taler

manus f4 hånd

meritum n2 fortjeneste, tjeneste

milia n3 tusinde

missus m4 udsendelse

mitto [misi, missus] vb3 sender

modus m2 mål, måde

moneo [monui, monitus] vb2 advarer, råder

multitudo [multitudin-] f3 mængde

nego vb1 siger nej, nægter

numerus m2 antal

obses [obsid-] m/f gidsel

officium n2 pligter

oppugnatio [oppugnation-] f3 belejring

oppugno vb1 kæmper imod belejrer

oratio [oration-] f3 tale

oro vb1 beder

pasuus m4 skridt (strækningen fra der, hvor foden forlader jorden, til det sted, hvor samme fod lander igen), fem romerske fod, *mille passus*, *milia passuum* en romersk mil (ca. 1479 m.)

pendo pependi, pensus vb3 vejer, betaler

pietas [pietat-] f3 loyalitet

plurimum adv mest, meget

polliceor [pollitus] dep vb2 lover, tilbyder

populus m2 folk

porro adv yderligere

possum vb kan

praesertim adj især

priusquam adv førend

probo vb1 bekræfter, godkender

quinginta indecl adj halvtreds

ratio [ration-] f3 plan, måde, fornuft

recupero vb1 tager tilbage

refero [-tuli, -latus] vb3 bærer tilbage

remitto [-misi, -missus] vb3 sender tilbage

repentinus adj pludselig

res f5 sag

resisto [-stiti, -] vb3 står tilbage, forbliver, modstår

Romanus adj

salus [salut-] f3 sikkerhed

satisfacio [-feci, -factus] vb3 gør nok, tilfredsstiller, undskylder

servitus [servitut-] f3 slaveri

stipendium n2 løn

subsidium n2 hjælp, understøttelse

supero vb1 overvinder

teneo [tenui, tentus] vb2 holder, har, besidder

Titurius m2 Quintus Titurius Sabinus, officer

transeo [-ii, -itus] vb4 går over, krydser

tutus adj sikker

venio [veni, ventus] vb4 kommer

ventito vb1 besøger

video [vidi, visus] vb2 ser

voluntas [voluntat-] f3 vilje

Bellum Gallicum 5.44 'Pullo og Vorenus'

acer adj skarp, voldsom

alter adj den ene af to

ambo num begge

annus m2 år

antefero [-tuli, -latus] vb3 bringer foran, placerer foran, foretrækker

antefero [-tuli, -latus] vb3 bærer foran, foretrækker

appropinquo vb1 nærmer sig

arbitror [arbitratus] dep vb1 opfatter, beslutter, tror

auxilium n2 hjælp

averto [-verti, -versus] vb3 vender væk fra, slår tilbage

balteus m2 bælte

casus m5 tilfælde, skæbne

centurio [centurion-] m3 centurion

certamen [certamin-] n3 kamp, strid, konkurrence

circumsto [-steti, -] vb1 står rundt om, omringer

comminus adv i tvekamp

complures adj adskillige

concido [-cidi, -] vb3 falder ned

confertus adj tæt pakket

confestim adv straks
conicio [-ieci, -iectus] vb3 kaster sammen
conor [conatus] dep vb1 forsøger, prøver
contendo[-tendi, -tentus] vb3 marcherer, kæmper
contentio [contention-] f3 kamp, strid, konkurrence
contineo [-tinui, -tentus] vb2 holder inde
controversia f1 stridighed
converto [-verti, -versus] vb3 vender rundt
cupidus adj begærlig
defigo [-fixi, -fixus] vb3 binder fast
deicio [-ieci, -iectus] vb3 kaster ned, dræber
dexter adj højre
dico [dixi, dictus] vb3 siger, bekendtgør
dies m/f5 dag
diiudico vb1 bedømme
do [dedi, datus] vb1 giver
dubito vb1 svajer fra side til side, tvivler, tøver
educio [-duxi, -ductus] vb3 fører ud, trækker (sværd)
exanimo vb1 fratager sjælen, dræber
existimatio [existimation-] f3 bedømmelse, vurdering
exspecto vb1 forventer
facultas [facultat-] f3 mulighed
fero [tuli, latus] vb3 bærer, bringer
fortis adj stærk, modig
fortuna f1 lykke, chance, held, skæbne
gero [gessi, gestus] vb3 bærer
gladius m2 sværd
habeo [habui, habitus] vb2 har
hostis m/f3 fjende
icolumis adj uskadt
immitto [-misi, -missus] vb3 sender til, kaster
impedio [impedivi, impeditus] vb4 forsinker

inferior adj lavere
inimicus adj fjende
inquam, inquit def vb siger
insto [-steti, -status] vb1 står på
interficio [-feci, -fectus] vb3 dræber
irrumpeo [-rupi, -ruptus] vb3 brækker ind, bryder ind, stormer ind i
iudico vb1 dømmer
laboro vb1 arbejder, kæmper
laus [laud-] f3 pris, berømmelse
legio [legion-] f3 legion
locus m2 sted, placering
manus f4 hånd
mediocris adj moderat, overkommelig, middelmådig
moror [moratus] dep vb1 tøver
multitudo [multitudin-] f3 mængde
munition [munition-] f3 forsvar(sværk)
occido [-cidi, -cismus] vb3 slår ned, dræber
omnis adj alle, hel
ordo [ordin-] f3 række, orden
pars [part-] f3 del
paucum adv lidt, en smule
perpetuus adj evig, idelig
pilum n2 spyd
possum [potui, posse] kan, som partic. stærk, magtfuld
primus adj første
probo vb1 bekræfter, godkender
procedo [-cessi, -cessus] vb3 går fremad, rykker frem, avancerer
procurro [-cucurri, -cursus] vb3 løber frem
propello [-pulsus, -pulsus] vb3 støder væk
protego [-tessi, -tectus] vb3 beskytter
pugno vb1 kæmper
Pullo [Pullon-] m3

recipio [-cepi, -ceptus] vb3 modtager
regredior [-gressus] dep vb3 vender tilbage
relinquo [-liqui, -lictus] vb3 efteralder
relinquo [-liqui, -lictus] vb3 efterlader, lader tilbage
res f5 sag
rursus adv igen
salus [salut-] f3 frelse
scutum n2 skjold
simultas [simultat-] f3 rivalisering, had, fjendskab
spatium n2 mellemrum
subsequor [-secutus] dep vb3 følger umiddelbart efter, følger, efterfølger
subsidium n2 hjælp, understøttelse
subvenio [-veni, -ventus] vb4 kommer til hjælp
succurro [-curri, -cursus] vb3 løber under, skynder sig at hjælpe
summus adj højst
transfigo [-fixi, -fixus] vb3 gennemborer
universus adj allesammen
uter adj hvem af to
uterque pron begge
vagina f1 skede
vallum n2 palisade
vereor [veritus] dep vb2 frygter, respekterer
verso vb1 vender, drejer
verutum n2 kastespyd
video [vidi, visus] vb2 ser
vir m2 mand
virtus [virtut-] f3 mod
Vorenus m2

***Bellum Gallicum* 6.13-14 'Druiderne'**

absum [afui, abesse] vb være væk fra, fjernet fra, uegnet til
accipio [-cepi, -ceptus] vb3 modtager, anser
adlego [-ledi, -lectus] vb3 vælger
admitto [-misi, -missus] vb3 tillader, begår
adulescens [adulescent-] comm. yngling, teenager
aes [aer-] n3 kobber, mønt
alienus adj fremmed
aliquis, aliqua, aliquid indef. pron. nogen
auctoritas [auctoritat-] f3 autoritet
Carnutes m3 carnuterne
cognosco [-gnovi, -gnitus] vb3 undersøger, lærer
concurro [-curri, -cursus] vb3 løber sammen, stimler sammen
confido [-fisis sum] vb3 semidep betror til
consedio [-sedi, -sessus] vb3 sidder
constituo [-ui, -utus] vb3 placerer, beslutter
consuesco [-suevi, -suetus] vb3 gør til en vane
contagio [contagion-] f3 kontakt
decedo [decessi, decessus] vb3 går væk fra, undgår
defugio [-fugi, -] vb3 flygter fra, undgår
derno [-crevi, -cretus] vb3 beslutter, afgør
dico [dixi, dictus] vb1 bekendtgør, hengiver
dignitas [dignitat-] f3 værdighed
diligens adj omhyggelig
disciplina f1 undervisning
disco [didici, -] vb3 lærer (gennem undervisning)
disputo vb1 udregner, undersøger, diskuterer
divinus adj guddommelig
druides m3 pl druider
ecito vb1 fremkalder, appellerer
edisco [-didici, -] vb3 lærer udenad
eques [equit-] m3 rytter, kavalerist

excello [-cellui, -celsus] vb3 løfter sig
existimo vb1 vurderer
facinus [facinor-]n3 gerning, forbrydelse
fas indecl n passende i følge den guddommelige orden
genus [gener] n3 ophav, art, slægt, stamme
hereditas[hereditat-] f3 arv
immunitas [immunitat-] f3 frihed for
impius adj ugudelig
incommodus adj upassende
instituo [-ui, -utus] vb3 placerer, etablerer, udpeger, beslutter
interdico[-dixi, -dictus] vb3 siger i mellem, forbyder
interpretor vb1 dep forklarer
intersum [-fui, -esse] er imellem, deltager i
mando vb1 overgive
mitto [misi, missus] vb3 sender
neglego [-eci, -ectus] vb3 negligerer
pareo vb2 viser sig, adlyder
permaneo [-mansi, -mansus] vb2 udholder
persuadeo [-suasi, suasus] vb2 overtaler
peto [petivi, petitus] vb3 overalder, angiber, ansøger
plebs [plebi-] f3 den jævne befolkning, pøbel
poena f1 straf
possum [potui, posse] kan, som partc. stærk, magtfuld
praesum [-fui, -esse] er foran, leder
premo [pressi, pressus] vb3 trykker
procuro vb1 tager sig af
proficiscor [-fectus] vb3 dep. rejser
ratio [ration-] f3 beregning, holdning, fornuft, lære
reperio [repperi, repertus] vb4 finder, opdager
scelero vb1 forurener, bespotter
sponte adv frivillig
sto [steti, status] vb1 står

succedo [-cessi, -cessus] vb3 følger

suffragium n2 valg

tribuo vb3 betaler

utor [usus] vb3 dep bruger (+abl.)

vacatio [vacation-] f3 fritagelse

***Bellum Gallicum* 6.16 'Menneskeofringer'**

adficio [-feci, -fectus] vb3 gør, påvirker

administer m2 assistent, tjener

admodum adv fuldtud

arbitror [arbitratus] dep vb1 opfatter, beslutter, tror

causa f1 årsag *ob eam causam* af den grund

circumvenio [-veni, -ventus] vb4 kommer rundt om, omringer

compleo [-plevi, -pletus] vb2 fylder, fuldender

comprehendo [-hendi, hensus] vb3 fanger

contexo [-texui, -textus] vb3 væver sammen, forbinder

copia f1 forsyning, tropper

deditus adj overgivet

deficio [-feci, -fectus] vb3 fejler

descendo [-scendi, -scensus] vb3 klatrer ned, går ned, nedlader sig til

deus m2 gud

druides m3 pl druider

exanimo vb1 fratager sjælen, dræber

flamma f1 flamme

furtum n2 tyveri

Gallus adj galler

genus [gener-] n3 slægt

gratus adj behagelig

gravis adj alvorlig

habeo [habui, habitus] vb2 har

habeo [habui, habitus] vb2 har

homo [homin-] m3 menneske

immanis adj umådelig

immolo vb1 offerer

immortalis adj udødelig

innocens adj uskyldig

insituo [institui, institutus] vb3 opbygger, uddanner, etablerer

latrocinium n2 røveri
magnitudo [magnitudin-] f3 størrelse, udstrækning
membrum m2 lem
morbus m2 sygdom
natio [nation-] f3 stamme, nation
noxia f1 forbrydelse
numen [numin-] n3 guddommelig kraft
omnis adj alle, hel
periculum n2 fare
placeo [placui, placitus] vb2 behager, tilfredsstiller
proelium n2 slag
publice adv offentligt
reddo [-didi. -ditus] vb3 giver tilbage
religio [religion-] f3 religion, ritualer, religiøs praksis
sacrificium n2 ofring
simulacrum n2 billede, statue
succendo [-cendi, -census] vb3 sætter ild til
supplicium n2 straf, død
utor [usus] vb3 dep bruger
verso vb1 vender, drejer
victima f1 offer
vimen [vimin-] n3 vidjer
vita f1 liv
vivus adj i live
voveo [vovi, votus] vb2 sværger

***Bellum Gallicum* 6.21 'Germanerne'**

accipio [-cepi, -ceptus] vb3 tr modtager, anser

annus m2 år

aperte adv åbenlyst

cerno [crevi, cretus] vb3 deler, skelner

confirmo vb1 bekræfter

consisto [-stiti,-] vb3 holder stand, stopper, forbliver

consuetudo [consuetudin-] f3 vane

corpus [corpor-] n3 krop

deus m2 gud

differo [distuli, dilatam] vb3 deler, adskiller

diu adv i lang tid

divinus adj guddommelig

druides m3 pl druider

duco [duxi, ductus] vb3 fører, bringer, anfører, overvejer

duritia f1 hårdhed

fama f1 rygte

femina f1 kvinde

fero [tuli, latus] vb3 bærer, bringer

flumen [flumin-] n3 flod

Germanus adj

habeo [habui, habitus] vb2 har

impubes [impuber-] adj unge

iuvo vb1 hjælper

labor m3 besvær, arbejde

laus [laud-] f3 pris, berømmelse

Luna f1 Månen

magnus adj stor

militaris adj militær-

multum adv meget

nervus m2 nerve, i pl styrke

notitia f1 bekendtskab
nudus adj nøgen
nullus adj ingen
numerus m2 tal, antal
occultatio [occultation-] f3 fordækt
omnis adj alle, hel
ops [opi-] f3 hjælp, i pl velstand, rigdom
pars [part-] f3 del
parvulus adj lille, ubetydelig
parvus adj små
pellis f3 skind
perluo [-lui, -lutus] vb3 bader
permaneo [-mansi, -mansus] vb2 forbliver
praesum [-fui, -esse] er foran, leder
promiscue adv tilfælles
puto vb1 tror, mener
reliquus adj tilovers
reno [renon-] m3 dådyrskind
res f5 sag
sacrificium n2 ofring
Sol m3 Solen
solus adj alene
statura f1 statur
studeo [studui, -] vb2 er ivrig efter, stræber efter
studium n2 ivrighed, studium
tegimentum n2 dække, tøj
turpis adj grim, foragtelig, skammelig
utor [usus] vb3 dep bruger
venatio [venation-] f3 jagt
vicesimus num adj tyvende
vis f3 kraft, magt

vita f1 liv

Vulcanus m2

Suetonius *Vita Divi Iulii* 6 'Tale til sin tante Iulia'

adultero vb1 bedriver hor

amita f1 tante

Ancus m2

caerimonia f1 hellig rite

Clodius m2

coniungo [-inuxi, -iunctus] vb3 forbinder, knytter

constans adj uafvigelig, fast

Cornelia f1

decerno [-crevi, -cretus] vb3 afgører, beslutter

deus m2 gud

divortium n2 separation

duco [duxi, ductus] vb3 fører, bringer, anfører, overvejer

facio [feci, factus] vb3 gør

fama f1 rygte

familia f1 familie

filia f1 datter

gens [gent-] f3 klan, stamme, slægt

genus [gener] n3 ophav, art, slægt, stamme

homo [homin-] m3 menneske

immortalis adj udødelig

Iulia f1

Iulius m2

locus m2 sted, placering

Marcus m2

mater [matr-] f3 moder

maternus adj moderlig

muliebris adj kvindelig

nepos [nepot-] m/f3 barnebarn

nomen [nomin-] n3 navn

opinor [opniatus] dep vb1 tror, mener

orior [ortus] dep vb4 står op, begynder, har sit ophav

paternus adj faderlig

penetro vb1 trænger ind

plurimum adv mest

polleo vb2 er stærk, udøver magt

pollutus adj forurennet

Pompeia f1

Pompeius m2

potestas [potestat-] f3 magt

publicus adj offentlig

Publius m2

quaestio [quaestion-] f3 udspørgen, spørgsmål

Quintus m2

rex [reg-] m3 konge

sacer adj hellig

sanctitas [sanctitat-] f3 hellighed

senatus m4 senat

Sulla m1

Venus [Vener-] f3

vestis f3 tøj

Suetonius *Vita Terentii* 7 'Terents, den romerske Menander'

adiungo [-iunxi, -iunctus] vb3 forbinder, forener

aequo vb1 gør lige

amator m3 elsker, conniseur

comicus asj komisk

despicio [-spexi, -spectus] vb3 ser ned på

desum [defui, -] er væk, mangler

dimidio vb1 deler i to, halverer

doleo [dolui, dolitus] vb2 smerter

Graecus adj græsk

honor m3 ære

iacio [ieci, iactus] vb3 kaster

lenis adj let

macero vb1 piner

Menander m2

meritum n2 fortjeneste, tjeneste

pars [part-] f3 del

polleo vb2 er stærk, udøver magt

pono [posui, positus] vb3 placerer

purus adj ren

scribo [scripsi, scriptus] vb3 skriver

sermo [sermon-] f3 tale

summus adj højest, bedst

Terentius m2

unus adj en

virtus [virtut-] f3 mod

vis f3 kraft, magt

1.1.1-4 'Inndelingen af Gallia'

Gallia henviser i dette tilfælde til den del af Gallien, som ikke var en romersk provins. *Divisa* bruges her som et adjektiv, og *est* er derfor præsens. *Unam, aliam* og *tertiam* er adled til et implicit *partem*. **Indsæt kort med omtrentlig placering af de forskellige stammer.** *Lingua, institutis, legibus* Caesar benytter her asyndeton og tricolon for at give udtrykket ekstra vægt. *Dividit* kongruerer med det nærmeste subjekt. *Fortissimi* er adled til *Belgae*. *Provinciae* henviser her til *Gallia Transalpina* senere kendt som *Gallia Narbonensis* det moderne Provence. *ea, quae...pertinent* det var et topos, at civilisationen medførte luksus og korrumperede befolkningen. *Ad effeminandos animos* svarer til *ad effeminandum animos*. *Qua* det relative pronomen bruges ofte til at forbinde to sætninger (*coniunctio relativa*) og kan oversættes med af den årsag, derfor.

1.7 'Caesars indtræden'

Eos henviser her til *Helvetii*. *Maturat* Caesar benytter her præsens for en dramatisk effekt, fænomenet kaldes historisk præsens, da det ofte bliver brugt af romerske historikere. *Ab urbe* embedsmænd havde ikke *imperium* inden for bymuren, *promerium*. *Legio una* der er tale om den tiende legion. *Qui dicerent* er en relativsætning med en final nuance, antecedenten for *qui* er *legatos*. *Quod memoria tenebat* er en kausal sætning, *memoria tenebat* holdt i hukommelsen dvs huskede. *Sub iugum missum* to spyd blev plantet i jorden med et tredje som overligger. Det var vanærende for den besejrede hær at skulle marchere under denne opstilling. Lucius Cassius Longinus blev som konsul besejret og dræbt i 107 f.Kr. *Ad deliberandum ad* + gerundium udtrykker en hensigt, for at... *Ad Idus Apriles* idus i April er den 13.

1.11 'Årsagen til krigen'

Cum indleder her en kausal sætning. *Mittunt* Caesar gør her brug af den historiske præsens. *Rogatum* er 2. supinum, der sammen med et bevægelsesverber udtrykker en hensigt, for at... *Ita...debuerint* er indirekte tale indledt af *rogatum*. *Certior* + *facere* er et idiomatisk udtryk for at informere. *Reliqui* er adled til *nihil*.

1.34-36 'Ariovistus'

Subjektet for *placuit* er sætningen *ut...mitteret*. *Ei* henviser her til Caesar. Relativ sætningen *qui...postularent* har en hensigtsnuance. *Uti...deligeret* er afhængig af *postularent*. *Se* viser tilbage til Caesar. *Cum eo agere, eo* refererer til Ariovistus, og udtrykket *agere cum* betyder, har forhandlinger med. *Quid...opus esset* normalt udtrykkes det, der er nødvendigt i ablativ, men bruges det relative pronomen i neutrum, som her, fungerer det som subjekt. *Quid in sua Gallia...negotii esset, negotii* er adled til *quid*. *Quoniam...referret*, subjektet for *referret* er Ariovistus. *Hanc...gratiam*, står som apposition til *ut...gravaretur...putaret*, i det romerske samfund medførte velgerninger *gratia* (taknemmelighed) og satte modtageren af en velgerning i gæld til yderen. *Ne quam multitudinem* betyder ikke nogen mængde. *Sequanis* er indirekte objekt for *permitteret*. *M. Messala M. Pisone consulibus* år 61 f.Kr. *Iipse...praesciberet* ipse referer her til Ariovistus. *Magnam Caesarem iniuriam, magnam* er adled til *iniuriam* og skal accentureres Caesars aggressivitet. *Longe...afuturum* betyder ville være af ringe værdi.

2.19.6-22.2 'Bagholdsangreb'

Abditi beskriver *Nervi*. *Axiem ordinesque* er militær terminologi for at være kampberedt. *Vexillum* referer normalt til forskellige flag og standarder. Caesar tænker her på lederens standard. *Scientia atque usus*, Caesar hentyder til de romerske soldaters træning og uddannelse. *Non minus commode...quam*, lige så let...som. *Ut ante demonstravimus* en af de få referencer til 1. person i værket.

5.27 'Ambiorix'

Mittitur er 3. person singularis selv både Gaius Arpineius og Quintus Iunius er subjekt. *Apud se, se* refererer til Atuatuci. *Fecerit* Caesar vælger formen fremfor *fecisset* for at understrege det afsluttet aspekt og øge den dramatiske effekt. *Populum Romani* er subjekt for *posse* og *s* er del af en ACI afhænging af *confidat*. *Ciceronem*, Quintus Cicero var en af Caesars befalingsmænd. *Labienum*, Labienus var Caesars vigtigste befalingsmand.

5.44 'Pullo og Vorenius'

Vi kender kun til Pullo og Vorenius fra dette uddrag. *Perpetuas* er adled til *controversias*. *Quid...inquit*, en af de få eksempler på direkte tale. Bemærk, at *inquit* står i den tale, det indleder.

6.13-14 'Druiderne'

Plebes er en arkaisk form af *plebs*. *Si quod...facinus, quod* er indefinit og adled til *facinus* nogen forbrydelse. *Quae regio* skal læses som *regione quae*. *Militiae vacationem* er formulering for undtagelse fra værnepligt. *De rerum natura* handler om naturens indretning, naturfag.

6.16 'Menneskeofringer'

In proeliis periculisque, kan fortolkes som en hendiadys i betydningen krigens fare. *Administrisque...druidibus*, de to ord står i apposition.

6.21 'Germanerne'

Solem et Vulcanum et Lunam, apposition til *eos*.

Vita Diui Iulii 6 'Tale til sin tante Iulia'

Genus referer til slægten. *ab Anco Marco*, Ancus Marcus var Roms fjerde konge. *A Venere Iulii*, den juliske slægt påstod, de nedstammede fra Venus' søn Æneas' søn, Iulus. *Familia est nostra, nostra* inddrages for at lægge vægt på den tætte familierelation. *Sanctitas* betyder at individet er sakrosankt.

Vita Terentii 7 'Terents, den romerske Menander'

In summis forstået *poetis*. *Dimiditate*, den præcise betydning af *dimiditas* (en halv, halvdelen) er op til diskussion. *Lenibus* er adled til *scriptis*. *Vis* præcise betydning er uklar, men det skal ses som en modsætning til *lenitas*. *Comica*, det er ikke tydeligt om *comica* er adled til *vis*, *virtus* eller begge på en gang.

